

ВОДА

1. Цел, същност и предназначение

Информацията за водите обхваща отделните части на водния цикъл в количествен аспект (водовземане, използване, отпадъчни води), водната инфраструктура, пречиствателните станции за питейни води, селищните пречиствателни станции за отпадъчни води (СПСОВ) – капацитет, утайки; население, свързано с обществено водоснабдяване, канализация, пречиствателни станции за отпадъчни води; население с режим на водоподаване.

Крайните резултати за водоползването се получават чрез изчисления от реалните данни от наблюденията и чрез прилагане на балансови методи, структури и разчети.

Точността на данните за водите до голяма степен се определя от начина, по който респондентите регистрират водните количества. Използват се преки и непреки методи. С високо качество са данните, получени чрез пряко измерване (напр. посредством водомер). В останалите случаи се използват непреки методи - изчисления, оценки (напр.: капацитет на помпените съоръжения, умножен по продължителността на изпомпването; потребление на енергия от помпени съоръжения, умножено по специфичен фактор (m^3/MWh), капацитет на производството и др.).

2. Обхват, източници и начин на събиране информацията

Източник на данни за водите са годишните статистически изследвания, които включват наблюденията:

Наблюдение на услугите по водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води - изчерпателно. Данните се събират от фирмите за обществено водоснабдяване (дружествата ВиК), доставчиците на вода чрез хидромелиоративните системи и операторите на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води.

Наблюдение за водопотреблението – обект на изучаване са икономическите единици, ползвали над 36 хил. куб. м вода годишно /около 4,1 куб. м на час/. Не се наблюдава водовземането от физически лица

Данните се събират посредством статистически въпросници в електронен формат.

3. Дефиниции на показателите

Иззета вода. Иззетите води са разпределени в две категории - пресни и непресни води (морски и преходни). Към повърхностни пресни води са отнесени водите на сушата (вътрешни реки, р. Дунав, язовири, пресноводни езера), а към подземните - всички води, намиращи се под повърхността на земята във водонаситената зона, в пряк контакт със земните пластовете (извори, каптажи, сондажни кладенци, дренажни, шахтови кладенци). Съгласно Класификацията за характеризирани на повърхностни типове водни обекти по Рамковата директива за водите в България не са идентифицирани преходни води (Национален доклад за изпълнение на Рамковата директива за водите, 2007). Поради това към непресните води от 2006 г. са включени само морските води.

Иззетата прясна вода – бруто е сумата от водите, иззети от водоснабдителните дружества (хидромелиоративните системи и общественото водоснабдяване - ВиК) и добитите води чрез собствено снабдяване в наблюдаваните предприятия (вкл. за охлаждане в АЕЦ). Преработените води за производство на хидроенергия са отделна категория и не се включват в сумарно иззетите водни обеми. Не са налични данни за собственото снабдяване на домакинствата. **Иззета прясна вода – нето** е брутно иззетата прясна вода минус възвратните води (добитата от пресен водоизточник вода и върната обратно в него, без да бъде използвана).

Подадена вода е годишното количество на водата, постъпила във водопреносната система на дружествата за водоснабдяване (ВиК и ХМ). В обема на подадената вода се включва фактически доставената вода на потребителите (за питейно-битови и производствени цели, напояване и др.) и загубите при транспорта на водата.

Загубите на вода при транспорта е количеството, загубено между мястото на водоизточника и мястото на използване (течове и изпарения). Респондентите отчитат загубите чрез изчислителни методи, тъй като преките измервания са трудно приложими. Процентът се изчислява като дял на загубените обеми от постъпилите води в преносната мрежа.

Общо използваната вода се изчислява като сума от количествата, отчетени от водоползвателите и доставчиците на вода. Различават се три категории водоснабдяване - чрез собствено водоснабдяване, чрез дружествата за водоснабдяване (ВиК и хидромелиоративните системи) и друго водоснабдяване (напр. от съседни предприятия).

Изчисленията на използваната вода от доставка по икономическите дейности (сектори, раздели) се извършват чрез използване на структурата на дейностите на обхванатите предприятия за претегляне на общата доставка на вода.

Статистическата разлика между резултатите за секторите на национално и регионално ниво се определя от различията в структурите на икономическите дейности на отделните равнища на агрегация.

СПСОВ – обект на наблюдение са станциите, които пречистват отпадъчните води на населените места по поръчка на държавното управление (обществени услуги). Информацията съдържа основните характеристики на действащите в страната селищни пречиствателни станции за отпадъчни води (СПСОВ) - методи за третиране, проектен капацитет (воден обем и БПК5), входящ и изходящ товар (БПК5), свързани селища, образувани и обезвредени утайки. Методите на третиране съответстват на дефинициите в националното законодателство.

Водопроводна и канализационна мрежа - информацията съдържа основни характеристики на изградената инфраструктура за снабдяване с питейна вода и за събиране на отпадъчна в канализацията. Изготвят се данни за дължината на водопроводната и канализационна мрежа (обща, новоизградена, реконструирана/подменена), експлоатирана от ВиК сектора. Подробни данни за вида на тръбите и годините на въвеждане в експлоатация се събират веднъж на пет години.

Население, свързано с обществено водоснабдяване, канализация, пречиствателни станции за отпадъчни води. Изчисленията са извършват посредством обвързване на данните от текущата демографска статистика с отчетените селища от ВиК с водни услуги – доставка на питейна вода, събиране на отпадъчна вода в обществената канализация и СПСОВ. За свързано с обществена канализационна мрежа се приема населението с организирано отвеждане на отпадъчните води. За самостоятелно третиране на отпадъчни води се счита населението, което използва собствени съоръжения за пречистване (септични ями, изгребни шахти и др.). Процентът на свързаното население може да бъде надценен в случаите, когато селището е частично канализирано/свързано със СПСОВ. По-точни данни могат да се осигурят от преброяването на населението.

Отпадъчни води. Информацията съдържа количествено разпределение на образуваните и заустени след употреба води от обществената канализация и водоползвателите. Зауствените след употреба води са разграничени в две категории - ”отпадъчни води” и ”води от охлаждане”. Резултатите са изчислени на базата на данните от статистическите изследвания и балансови методи.

Образувани и зауствени отпадъчни води е сумарното количество на отведените след употреба води от наблюдаваните предприятия (в обществената канализация и водните обекти) и домакинствата. Образуваните отпадъчни води от домакинствата са изчислени (90% от доставената за домакинствата вода от ВиК). Отпадъчната вода, използвана отново в същото предприятие, не се включва.

4. Срокове и начини за разпространение на резултатите от изследването

Сроковете за разпространение на резултатите от статистическото изследване на водите се посочват в Календара за представяне на резултатите от статистическите изследвания на НСИ. Данните се публикуват един път годишно – окончателни данни. Резултатите от изследването се публикуват на Интернет страницата на НСИ – www.nsi.bg и в следните публикации:

- Публикация „Статистически годишник”
- Публикация „Статистически справочник”
- Публикация „България – статистическа панорама”
- Публикация „Устойчиво развитие на България”
- Публикация „Околна среда”
- Брошура „България”